

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Historia Pelagiana Et Dissertatio De Synodo V.
Œcumenica In Qua Origenis ac Theodori Mopsuesteni
Pelagiani erroris Auctorum justa damnatio exponitur, &
Aquilejense Schisma describitur**

Noris, Enrico

Patavii, 1708

Cap. 4. Vigilius Papa Judicatum contà tria capitula scribit. Africani, atque
Illyrii acerrimè Judicato adversantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72486](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72486)

Sardinia, quanquam non per eas, transiit, per ipsius tamen consiliarium publicâ cum contestatione pulsaverunt, sicuti Hellas, & Illyricus provincia, per quas venit, ut nullatenus novitati, quæ facta est, acquiesceret. Et capite sequenti ait; Zoilus quoque Alexandrinae urbis Antistes cum Romanum Episcopum venire cognosceret, obviam illi ad Siciliam misit, conquerens necessitate se ad ipsius decreti affirmationem fuisse compulsum. Paulò post etiam Constantinopoli Datus Metropolitâ Mediolanensis supervenit, à quo Vigilus intellexit, Mennam Patriarcham C-P. latam à Principe contrâ tria capitula sententiam subscripsisse, undè ab ejus communione non modò Stephanus Vigilii apud Justinianum Apocrifarius, sed plerique etiam Episcopi, ac Laici se segregarant. Scribit Vigilus in literis ad Mennam, quas Facundus in libro contrâ Mocianum laudat: *In Siciliensi insulâ constituti fratre, & Coepiscopo nostro Datio referente didicimus, quòd & ipse, & alii Consecratos nostri, & multi filii Ecclesiae Christianae à tuâ se nihilominus communione subtraxerint. Eâ tamen conditione Mennas subscripserat, ut si eandem Romanus Pontifex non probaret, subscriptionis chirographum sibi redderetur.*

Interea cum accepisset Vigilus, Romam à Totilâ obsessam penuriam laborare, plurimas onerarias naves frumento repletas Romanis in subsidium submit, quas ubi hostium excubiæ in Romanum Portum plenis velis venientes animadvertissent, rem suis significarunt, qui dispositis insidiis universas Portum citrà ullam suspensionem subeuntes interceperunt. Captus est inter alios Valentinus Episcopus Sylva Candidæ, qui cum Romanorum consilia, quòd ea fortè nesciebat, prodere recusaret, à vero aliena exponere eundem Totilas suspicatus utraque manu obtruncatâ dimisit. Scribit hæc Procopius lib. 3. de bello Gothico, ubi ait: *Finisque aderat hyemis claudentis undecimum annum ejus belli, quod Procopio describitur. Interea Imperatoris accitui is, quem dixi, Romæ antistes Vigilus, cum id opperens diu in Sicilia substitisset, Constantinopolim profectus est. Primus annus belli Gothici incepit Belisario Consule anno 535. quare unâ cum hyeme undecimus belli exiit anno 546. vere ineunte. Baronius annum 536. primum statuit belli Gothici à Procopio descripti in annalibus initio illiusmet anni. Sed annus ille planè est Procopio secundus belli ejusdem; libro enim primo pag. 159. conditionis Grotii ait: *Sic se habentibus Dalmatiæ rebus hyems clausit annum primum hujus belli, quod à Procopio describitur. Belisarius tùm Syracusæ, tùm Panormi relictis praesidiis cum cætero exercitu Messanâ Rhegium transit &c. Atque ita annus, quo Belisarius Siciliam occupavit, primus est apud Procopium belli Gothici, quem tamen annum Baronius ab annis belli ejusdem exclusit. Vigilus factâ in Peloponneso exsensione terrestri itinere Constantinopolim perrexit, nam per Helladem, & Illyricum eundem iter habuisse superius ex Facundo dictum est. Interim per literas Mennam C-P. increpuit, quòd edictum subscripserat: sed ecce, inquit Facundus, ex itinere, quod ei videbatur, edixit, & facti hujus auctori correctionem tumultuariæ suæ transgressionis indixit, & nisi citius, quod malè factum est, auferretur, etiam vindictarum se esse prædixit. Thessalonica obviam habuit Sebastianum Diaconum Apostolicæ Sedis in Dalmatiâ quæstorem, quem in provinciam Vigilus redire jussit mandans, ne Constantinopolim accederet, nisi post exactas Prævalis pensiones. Ingressus est Constantinopolim in festo Conversionis**

Sancti Pauli die 25. Januarii, & quidè summo honore à Justiniano exceptus. Auctuarium Marcellini hæc habet: *Post consulatum Basilii VI. Papa Vigilius ingressus est Constantinopolim VIII. Kalendas Februarias. Est annus 547.*

Vigilius quòd animi magnitudinem monstraret, atque insigni facto Apostolicæ Sedis auctoritatem apud Græcos ostenderet, contrâ Acephalos decretum promulgavit, quo Theodora etiam Augusta, quæ Acephalorum Patrona erat, à fidelium communione, tacitè tamen, segregabatur. Eodem etiam anathemate statim percussi videbantur omnes trium capitulorum hostes, ita quidè Africani censebant, sed minùs rectè. De Theodoro Cæsareensi scribit Liberatus, quòd erat *secta acephalus*; at Vigilus in sententiâ contrâ ipsum latâ haud illi tantum crimen importavit, quin imò in Synodo V. ille subscripsit contrâ Acephalos pro Synodo Chalcedonensi latum anathema. Mennam quoque idem Vigilus à communione suspendit, quòd plurimos Episcopos ad subscribandum Justiniani decretum compulisset, quem etiam veniens per literas acriter increpauerat teste Facundo in libro contrâ Mocianum. Sanctus Gregorius Magnus lib. 2. Epist. 36. ad Episcopum per Hyberniam (Histriam legendum puto) hæc ait: *Postquam recordandæ memoriæ Vigilus Papa in Urbe regiâ constitutus contrâ Theodoram tunc Augustam, & Acephalos damnationis promulgavit sententiam, tunc Romana Urbs ab hostibus adita, & captivata est. Ergo bonam causam habuerunt Acephali, & injustè damnati sunt, post quorum damnationem talia contigerunt? Quo pariter testimonio convincitur falsum esse, Vigilium in pervigilio Natalis Domini Constantinopolim ingressum fuisse, nam ex Auctuario Marcellini: *Judictione X. Post consul. Basilii VI. Totila dolo Isaurorum ingreditur Romam die XVI. Kalendas Januarias. Cæterum dissidentibus Vigilio, ac Mennâ nihil in causâ trium capitulorum decerni poterat, quod è Republicâ Catholicâ esset. Quarè Theodora Imperatrix mense Junio Mennam Vigilio conciliavit. Vigilus pariter, inquit Theophanes, à Theodorâ Augustâ rogatus Junii die 29. qui Sanctis Apostolis sacer, Patriarchæ Constantinopolitano Mennæ pacem restituit. Eodem anno die XI. Maii Sanctæ Pentecostes Sabbato cum ludi Circenses celebrarentur &c. Hoc Paschali caractere designatur annus 547. Cyclo Solis XXIV. Lunæ XVI. lit. F. undè corrigendus Baronius, qui hæc narrat anno 552. Num. 17. reprehendens Nicephorum, quòd Theodoram pacis sequestram dixit, quæ jam anno 548. fatis concesserat. Ex quibus etiam Chronici laudati fides confirmatur, nam antè quatuor menses Vigilus Constantinopolim ingressus paucis diebus elapsis Mennam à communione suspendit; quarè excunte Januario rectè ejusdem adventus ibidem statuitur, & post quatuor menses, ut ait Nicephorus, Mennam in gratiam recepit, nempe 29. Junii ex laudato Theophane.**

CAPIT IV.

Vigilius Papa Judicatum contrâ tria capitula scribit. Africani, atque Illyrii acerrimè Judicato adversantur.

Interim Vigilus experiebatur, quàm prudenter decessores Pontifices Græcorum Synodis interesse recusassent. Talis enim ac tanta eidem violentia inferebatur, ut in publico conventu semel in

Anno
548.

hæc

hæc querelas feratur erupisse: *Conestor, quia etsi me captivum tenetis, beatum Petrum Apostolum captivum facere non potestis.* Horum testis venit Italia Clerus in libello supplici dato Legatis Childeberti Francorum Regis Constantinopolim proficiscentibus, quo enixè rogabantur, ut Vigilii Papæ causam susciperent. Editus est hic libellus ab eruditissimo viro Jacobo Sirmondo tomo 1. Conciliorum Galliæ ad annum 552. pag. 294. Hoc unum Vigilium petebat, ut in Sicilia, vel alio quopiam loco Occidenti proximiori Oecumenica Synodus haberetur, ad quam Latini, qui factò veluti scedere pro tribus capitulis stabant, commodè commeare possent, quod jam antea licet frustra post Ephesinum latrocinium Leo Magnus, & Leonis nomine Valentinianus Imperator, & Augustæ à Theodosio juniore petierant. Sed ex Justiniani decreto res in urbe regià ventilanda erat. Incunt anno 548. Mennas, quò pleniori obsequio Vigilium demulceret, & illum in sententiam traheret, ejusdem nomen in sacris diptychis primo loco recitandum jussit, nam ortà anno superiori inter utrumque discordià Vigilium è diptychis prorsus expunxerat. Reddo verba Theophanis: *Mense Januarii Patriarchæ Constantinopolitani nomen primo gradu motum est Vigilio ei prapósito, nomen enim ejus in Ecclesiasticis tabulis ad primum gradum promotum fuit.* Annus verò hoc caractere ibidem designatur: *Julii mensis die 28. ferià tertià.* Est annus 548. Cyclo Solis 25. Lunæ 17. lit. E. D. Urgente verò Principe Synodum, Vigilium Patrum Senatam cogit. Adfuere, inquit præfens Facundus in libro contrà Mocianum, *septuaginta circiter Episcopi cum Romano Antistite congregati.* Ille cum secus, quàm sperabat, rem succedere animadverteret, Afris quibusdam tria capitula vehementius oppugnantibus, acta Synodi interrumpens statuit per semet sententiam proferre. Egrè tulit hoc factum Facundus, undè Vigilium in citato volumine increpans ait: *Sed quoniam occulta ejus antè judicium pollicitatio tenebatur, in quâ se spondit eadem capitula damnaturum, ut se quasi per ignorantiam posset abluere, probationem, quam offerebam, quamque ipse instanter exigere debuit, me facere non permisit.* Hæc ille Vigilio subinfensus, initi enim clam cum adversariis fœderis Afrî Pontificem semper acularunt. Vigilium diuturnioris in Urbe regià moræ impatiens, ac Justiniani violentiis fractus *Judicatum* ad Mennam scripsit, in quo propugnata hucusque tria capitula mutatà derepentè sententià damnavit adjunctâ tamen hac clausulâ: *salvâ in omnibus reverentiâ Synodi Calchedonensis.* Ipse Vigilium in literis contrà Theodorum rem ita narrat: *Pro scandalo refranando condescendentes quorundam animis, quos aliquâ dispensatione credidimus temperandos, quia tu jam eos pluribus annis inquietissimus stimulator accenderas, quædam pro tempore medicinaliter existimavimus ordinanda, tali scilicet conditione, ut omni posterum perturbatione sopitâ, nihil ultra nec verbo, nec literis quisquam facere ex eadem causâ præsumeret.* Et quidè utriusque parti se fecisse satis Vigilium arbitrabatur: Græcis, quòd tria capitula condemnasset: Latinis, quòd salvâ Synodo Calchedonensi id se fecisse contestaretur, pro illâ enim factâ, testâ tuendâ tantas illi turbas ciebant. Jam enim videre cœperat, quod Græci rectè monebant, tria capitula ad Synodum Calchedonensem non spectare, quæ jam finita erat, antequam illa nominarentur, & de quibus Leo Magnus sententiam minimè tulerat, quippe qui acta Synodi usque ad definitionem fidei

solummodò adprobarat. Hoc *Judicatum* tradidit Mennæ Sabbato Sancto, quod eo anno bisextilii fuit die 11. Aprilis ex Cyclis superius notatis. Præsto erant Vigilio inter alios Rusticus, & Sebastianus doctissimi Romanæ Ecclesiæ Diaconi, & ille quidè ejusdem Vigilii Nepos, cujus librum contrà hæreticos legimus tomo 6. Bibl. PP. par. 2. Hic lecto Pontificis *Judicatum* publicè dixit: *Melius fieri non potuit, quàm quod factum est Judicatum.* Sebastianus verò, qui nuper ex Dalmatiâ advenerat, exclamavit: *De celo Judicatum ordinatum.* At Facundus velut in rabiem actus *nefandum Judicatum* appellare non extimuit in libro contrà Mocianum. Interim memoratus Vigilii nepos plurima *Judicati* exemplaria per Tyrannum Magistrum militum Pontifice incio transmisit in Africam, ejusdemque exempla quadruplicata, & quidè minutissimis caracteribus exscripta in Italiam ad Pelagium Diaconum clam deferenda curavit, atque universos coram hortabatur, ut *Judicatum* reciperent.

Justinianus Vigilii sententiâ commendatâ eandem sacris divalibus omnibus Romani imperii incolis intinavit. Do verba Victoris Tunonenfis: *Post consul. Basilii anno VIII. Justinianus Imperator per diversas Provincias regni sui finibus constitutas instantissimè scribit, & Antistites cunctos præfata tria capitula damnare compellit.* Ubi primum Occidentalibus Ecclesiis Vigilii *Judicatum*, ac nova Principis edicta innotuere, conqueri singuli, ac deplorare Synodi Calchedonensis auctoritatem à Vigilio depressam, proditam ab illo fidem, & Ecclesiam pravo dogmate imbutam. Africani non modò *Judicatum* non adprobarunt, sed eidem contentientes Ecclesiasticâ communione privarunt; idem ab Illyricis Episcopis factum. Facundus in libro contrà Mocianum acerrimè in Vigilium invehit ait: *Judex aberit, quòd in vitus protulerit istud Judicatum: Nos contrà respondemus, quòd ultro per ambitionem pollicitatione factâ peccaverit, nec ulla sustinuerit tormenta, quibus cessisse creditur.* Rursus: *Ob hoc etiam de Romani Episcopi chirographis vel prius ambitionis impulsu, cum fieri arderet Episcopus, vel postea venalitate parti alteri factis, necessarium duximus non tacere, ne auctoritate nominis ejus præjudicium vera fides sufferret.* Legantur ibi plurima, nam conviciorum plaustris totus in rabiem actus impudenter Vigilium opprimere conatur. Fremebat universus Occidens, palamque Justiniani iussis non modò Episcopi, sed integræ plebes refragabantur; undè Imperator ex Vigilii *Judicatum* lites in immensum auctas intelligebat, quas tamen eo scripto componendas speraverat. Rerum igitur perturbatione commotus utilioribus remediis animum applicuit, quod & commodius præstare poterat mortuâ hoc anno Theodorâ conjuge, quæ cum Acephalorum sectæ faveret, mille malis Orientem affligerat, uti pluribus magnis annalium Ecclesiasticorum conditor describit. Obiit Theodora mense Junio cum imperasset ex Procopio lib. 3. de bello Gothico annos XXI. menses tres; indepta enim fuerat imperium anno 527. Kalendis Aprilis. Corrigendus est Tunonenfis, qui defunctam illam scribit Post consul. Basilii IX. sicuti nec placet, quod scribit Theophanes: *Eodem anno mense Junio Indictione XI. Imperatrix Theodora cum pietate obdormivit.* Pessima enim femina usque ad mortem pravo dogmati obstinatè inhæsit; illâ autem mortuâ nullas de fide quæstiones deinceps cœpit Ecclesia in Oriente formidare, uti testatur Pelagius I. eidem Imperatrici satis cognitus

in Epist. 12. ad Chilbertum Regem Francorum. Scribit Baronius nesciri, quo genere morbi hæretica mulier extincta fuerit, id tamen Tunonenſis loco adducto expoſuit: *Theodora*, inquit, *Augusta Calchedonenſis Synodi inimica canceris plagâ toto corpore perſuſâ vitam prodigioſè finivit*. Illius scelera, ac flagitia ſuis coloribus affabrè delineavit Procopius in arcana hiftoriâ, ſacrilegia verò Liberatus Diaconus, atque Evagrius; ita unius peſſimæ mulieris arte ſacra omnia, ac profana in Romano imperio peſſum ivere. Per illam ſanè hanc de tribus capitulis tempeſtatem, quâ univerſa Eccleſiæ tranquillitas miſerando naufragio penè ſubmerſa fuit, exortam eſſe laudati Scriptores prodidere: Liberati verba ſuperius eâ de re recitavimus. Pœnas tandem turpiſſimo exitu ultori Numini dedit.

Interea non ſolum in Occidente ob Judicatum malè audiebat Vigilius, ſed etiam à pluribus vel in ipſâ regiâ Urbe paſſim traducebatur; eorum nomina habentur in ſententiâ latâ à Vigilio contrâ Ruſticum, & Sebaſtianum. Horum Princeps erat Felix Monachus Africanus Gillitani Monafterii Hegumenus, qui non modò palam Judicatum impugnabat, ſed & cæteros in ſuam ſententiam trahere conabatur. Diaconi certè Ruſticus, & Sebaſtianus magni illi paulò antè Judicati præcones, ac laudatores Monachi perſuaſionibus victi exeunte anno à priori ſententiâ diſceſſere, ac perfrictâ fronte à Vigilii communione ſegregati hoſtium numerum auxere. Illi quidè literas quaquaverſum diſſeminarunt, quæ ſignificabant, Vigilium aliquid ſcripſiſſe, quod reperti ad verſum definitioni Sanctæ Calchedonenſis Synodi, teſte ipſomet Vigilio in ſcripto contrâ eodem anathemate, ubi hæc addit: *In quo memorato ſcripto etiam contrâ divinas ſcripturas non ſolum Pontificibus multis, ſed etiam, quod dici nefas eſt, ipſi quoque Principi ſacrilegas injurias irrogare tentaviſti*. Hinc Vigilius juſtâ contrâ eodem indignatione conceptâ, ubi ad meliorem frugem eos reverti nolle cognovit, utrumque anathemate percuſſum dignitate, ac gradu ſubmovit. Sententia in eodem à Vigilio lata infera eſt actis Synodi V. collat. 7. Baronius anno 550. utrumque damnatum ſcribit, cui non repugno, nec unquam repugnare auſim, niſi rei ſecus ſe habentis veritate convictus. Certè hæc ibi leguntur: *Hæc ergo ſuſtinentes per multa temporis ſpatia patientiâ ſacerdotali reſecare diſtulimus credentes vos forſitan reſipiſci*. Felicem etiam Monachum rebellionis auctorem eadem poenâ multavit, qui uſque ad Synodi finem Byzantiæ moratus jubente Juſtiniano in exilium deportatus eſt, de quo ſcribit Victor: *Post conſul. Baſilii XVII. Eo tempore Felix Hegumenus Monafterii Gillitani in exilio apud Sinopen de hac vitâ migravit ad Dominum*: Erat urbs in Ponto olim nobiliſſima. Aurelianus Arelatenſis Metropolita, qui anno 546. à Vigilio Apoſtolicæ Sedis Vicarium in Galliis agere juſſus fuerat, ſparſis per rebelles Diaconos rumoribus commotus Anaſtaſium cum literis Conſtantinopolim miſit, indicans, ubique eam famam percrebuiſſe, quod per Judicatum Calchedonenſis Synodi fides decurtaretur, quæ literæ redditæ ſunt Vigilio pridie Idus Julias, reſpondit verò Vigilius anno ſequenti.

Illyrici Epifcopi, qui tranſeunti Vigilio anno 546. occurrerant, ac eundem rogaverant, *ut nullatenus novitati, quæ facta eſt, acquieſceret*, verba ſunt Facundi lib. 4. cap. 3. Ubi primùm Judicati ſententiam intellexere, Synodum indicunt, ac trium capitu-

lorum deſenſio communi conſilio decernitur. Horum teſtis eſt Tunonenſis: *Peſt conſulatum Baſilii anno IX. Illyriciana Synodus in deſenſione trium capitulorum Juſtiniano Auguſto ſcribit, & Benenatum primæ Juſtinianæ civitatis Epifcopum obreſtatores eorumdem trium capitulorum condemnat*. Unus hic Benenatus ex Metropoli Illyrii contrâ tria capitula ſentiebat. Nec mirum: Etenim Juſtinianus ignobili loco natus in Dardaniâ Europeâ apud Taureſium ibidem poſtea à nobiliſſimam urbem condidit, de quâ pluribus agit Procopius lib. 4. de Edificiis Juſtiniani. Illam quidè Metropolitanâ Sede nobilitare deſiderans id ab Agapeto petierat, intrâ cujus dioceſim Patriarchicam ſita erat, at illo quidè brevi deſuncto id ipſum à Vigilio impetraverat. Benenatus fuit ſecundus Metropolita primæ Juſtinianæ, cui vicinarum provinciarum Epifcopos Vigilius ſubiecerat Theſſalonicenſi Primate antiquiſſimâ juridiſtione multato. Extat Novella Juſtiniani CXXXI. ad Petrum Præſectum Sacrorum Prætoriorum, in quâ Imperator vicinas provincias Metropolitanæ primæ Juſtinianæ ſubjicit, teſtatus, ſe edicere ſecundum ea, quæ deſinita ſunt à Sanctiſſimo Papâ Vigilio. Baronius ſcribit, Juſtinianum anno 555. à Vigilio tùm temporis ærumnis fatigato extorſiſſe, ut prima Juſtiniana non Epifcopatus tantum, ſed Metropolitanæ Sedis augetur dignitate. Ibidem Num. 6. Baronio adhæret meus Lupus cap. 7. Com. in Synodum V. At non ita eſt, nam ſanctio Juſtiniana data eſt XV. Kal. Aprilis Baſilio V. C. Conſule, nempe anno 541. Hinc in Synodo V. collat. 2. cum Paulus Epifcopus ſecundæ Juſtinianæ invitatus à Græcis, ut ad Synodum accederet, idemque rogaretur Sabinianus Zapparenus, reſponderunt, non poſſe ſe venire, eò quòd non præſens eſt Archiepiſcopus Benenatus. Patres Græci replicarunt: *Paulo licebit, ſecundum quod petierunt, ad Benenatum religioſiſſimum Epifcopum accedere, qui communicat nobis, & conſentit hiſ, quæ ab iſtâ Synodo aguntur, ſicut oſtendunt ea, quæ ſæpius ſcripſit, & fecit*. Ex hiſ patet antè annum 555. primam Juſtinianam Pontificis auctoritate, & Synodi teſtimonio habuiſſe Antiftitem Metropolitanam. Itaque Benenatus, qui in Juſtiniani patriâ Antiftes ſedebat, ad Imperatorem accedens tria capitula damnaverat, hinc à reliquis Epifcopis Illyricianis ſacris interdictus fuit.

Anno ſequenti Africani Antiftites Reparato Carthaginenſi duce grande facinus auſi non modò Judicatum rejecerunt, verùm etiam Vigilium ipſum anathemati ſubjecerunt. Hæc habentur in Chronico Victoris, qui fuſius, quàm cæteri, geſta in cauſâ de tribus capitulis ſuis factis inferuit: *Post conſul. Baſilii*, inquit, *anno X. Africani Antiftites Vigilium Romanum Epifcopum damnatorem trium capitulorum Synodaliter à Catholicâ communionem reſervato ei poenitentiæ loco recludunt, & pro deſenſione memoratorum trium capitulorum literas ſatis idoneas Juſtiniano Principi per Olympium Magiſtrianum mittunt*. Adeò ima ſummis confuſa erant. Facundus etiam Hermianenſis Afro- rum vehementiſſimus in libro contrâ Mocianum perperam arguit Vigilium mendacii, proditiſſis, coluſionis cum Acephalis, ambitionis, ventalitatis. Cæterùm Juſtinianus acceptis ab Africanis, & Illyricis actis Synodalibus, quæ tria capitula propugnabant, contrâ eodem ſtatim reſcripſit. Do Iſidori verba: *Juſtinianus*, inquit, *Imperator condidit quoque & reſcriptum contrâ Illyricianam Synodum, & ad verſus Africanos Epifcopos, in quo tria capitula damnare contendit*: In lib. de Viris illuſtr. cap.

cap. 12. Vigilii cum ob Judicatum passim se male audire intelligeret, nam tanquam Calchedonensis Synodi hostis publicabatur, datis ad nobiles Episcopos literis hanc a se procul infamiam excutere conatus est. Die 18. Martii scripsit ad Valentinianum Tomitanum in Ponto Metropolitanam significans salus Rustici, ac Sebastiani delationibus hæc de se sinistra ubique spargi, damnasse se tria capitula salvæ fidei definitivæ per Calchedonenses Patres statutâ. In eandem etiam sententiam literas misit ad Aurelianium Arelatensem. Datæ illæ sunt anno Justiniani XXIV. die 29. Aprilis; consulatum tamen Basilii IX. signandum esse rectè monuit Baronius, quod patet ex his, quæ ibidem scribit: *Ut quia Gothi cum Rege suo in civitatem Romanam perhibentur ingressi. Capta enim est Urbs ex Procopio anno decimo quinto belli Gothici lib. 3.* Ex quibus patet, eundem Scriptorem priorum annorum metachronismum corexisse.

Turpis sanè Ecclesiæ facies erat, ac jam Anastasii Hæretici Principis tempora feliciora videbantur, tunc enim Oriente infecto, Acephalis dominantibus, pravi dogmatis Magistris in Asiâ primas sedes occupantibus, Occidens pace fruebatur, atque Sanctissimorum Pontificum operâ in fide continebatur. At sub Justiniano Synodi Synodis adversabantur, rebelarat Occidentalis Ecclesia à Vigilio, neque hic apud Græcos in honore erat. Africani eò usque temeritatis eruperant, ut ipsum Pontificem palam anathemate percellerent. Sed & eisdem pari penâ Vigilii multaverat, nam Judicati detractores ipso facto anathemati subjiciebantur, quod ex his, quæ in sententiâ ejusdem Vigilii contra Rusticum, & Sebastianum leguntur, intelligitur: *Quos pro hoc, ait Vigilii, quod contra Judicatum nostrum scripserant, per ejusdem Judicati seriem constabat jam à nobis communione suspensos.* Sed non tantum scripto, verum etiam armis decertabatur, tantaque rabie suæ quisque factioni studebat, ut nonnulli ne sacrosancta quidem loca reveriti eadem impiâ cæde polluerent. Conqueritur Vigilii ex literis rebellium Diaconorum contra Judicatum emissis tantas alicubi turbas excitatas, *ut humanus sanguis in aliquibus locis intrâ Ecclesiam, quod dici nefas est, funderetur:* In sententiâ contra eosdem latâ. Quare plenariâ, seu Oecumenicâ Synodo opus esse non modò Vigilii, sed Justinianus quoque optimè intelligebant. Vigilii priori sententiæ inhærens in Italiâ cogi illam malebat, nec semel hoc à Principe se petiisse testatur in Constituto ad Justinianum: *Optavimus, inquit, venerabilis Imperator, sicut frequentissimè supplici prece poposcimus, eundem ad quemlibet Italiæ locum, aut certe ad Siciliam, & convocatis ad nos Africanæ, & aliarum provinciarum Latine linguæ sacerdotibus, vel Ecclesiæ nostræ sacris ordinibus secundum consuetudinem tractaremus, & de quæstionibus trium capitulorum pietati vestræ redderemus plenâ deliberatione responsum. Quod quia fieri Serenitas vestra non annuit, hoc iterum noscitur constitutum, ut oblatis à nobis mansuetudini vestre nominibus de superscriptis provinciis, qui nobiscum ad tractandum adhiberentur Antistes Clementia vestra faceret advenire, cui dispositioni item præbuimus Ecclesiasticæ pacis amore consensum.* Hoc verò postremum ipsummet Vigilium à Principe petiisse Clerus Italiæ in libello supplici affirmat, aliorum tamen consilio id Papæ insinatum constat ex verbis Vigilii. Illud tamen falsum esse arbitror, quod ibidem Clerici illi ponunt, nempe: *Capitulum iterum sæpè dictus*

beatissimus Papa Vigilii ad hoc compelli, ut absolute capitula sine Synodi Calchedonensis mentione damnaret. Hanc enim clausulam in Judicato Vigilii posuerat: *Salvâ in omnibus reverentiâ Synodi Calchedonensis.* At hac clausulâ tantum abest, ut Justinianus offenderetur, ut eandem & suo decreto contra tria capitula his planè verbis inferuerit: *Si quis dicit nos hæc ad abolendos, aut excludendos Sanctos Patres, qui in Calchedonensi fuerunt Concilio, dixisse, anathema sit.* Non ergo Justinianus odisse poterat eam restrictionem, quam sub anathematis interminatione ipsemet asserendam singulis intimaverat. Hinc Justinianus ob eximiam ipsius erga Calchedonense Concilium reverentiam, quippè qui illud inter sacra diptycha recitari iusserat, dictus est *Synodita*, ut ex Leontio superius notatum est.

Jussi sunt ergo nobiliores singularum Provinciarum Episcopi, qui in Romani imperii urbibus sedebant, Constantinopolim ad Synodum accedere. *Ex Illyrico, inquit Clerus Italiæ, nullus venire voluit.* Adfuisse tamen tempore Synodi Benignum Episcopum Heracleæ Pelagoniæ vicem agentem Eliæ Metropolitanæ Thessalonicensis ex Synodi subscriptionibus constat. Benignus hic in Constituto Vigilii edito à Baronio ad Annum 553. Num. 49. dicitur Episcopus Heracleæ Paphlagoniæ, undè & à Patre Lupo in Commentariis collat. 5. Synodi V. appellatur *Benignus Heracleæ in Paphlagonia Episcopus.* Sed eruditus viris non accedo. Nam nulla hujus nominis urbs fuit unquam in Paphlagoniâ, quæ cum sit in extremâ parte Galatiæ in Asiâ, non video quomodo illius provinciæ Episcopus vices gerere potuerit Metropolitanæ Macedoniæ. Erat Benignus Episcopus Heracleæ in Pelagoniâ, quæ est parva Macedoniæ regio inter Axium, & Erigonum sita. Et jam olim tum in latrocinali conventu Ephesino, tum in Synodo Calchedonensi legitur subscriptus *Quintillus Heracleæ Macedoniæ agens vices Anastasii Episcopi Thessalonicensis.* Ita & in Synodo V. Benignus Heracleæ Macedoniæ gessit vices Eliæ Thessalonicensis. In magnâ Synodo Calchedonensi leguntur Episcopi Cyriacus Heracleæ Thraciæ, Theodorus Heracleæ Ponti, Menander Heracleæ civitatis Latmos, quæ est Caria urbs ad Latmum montem, & Dionysius Heracleæ civitatis Lyncestidum act. 1. Synod. Calched. initio. Hæc postrema urbs est illa, quæ in subscriptionibus Synodi V. dicitur *Heracleæ Pelagoniæ.* Nam Lyncestis regio Macedoniæ est Pelagoniæ contermina, & ultra Erigonum Heracleæ territorium tantummodò sibi vindicat, undè Heraclea, quæ ad Erigoni ripas sita est, ad Lyncestidem spectat; quare rectè in Synodo Calchedonensi Dionysius dicitur *Episcopus Heracleæ Lyncestidum.* Pelagonia autem à Strabone dicitur Tripolitis, quod tres in eâ tantum urbes numerabantur, quas inter Heraclea non erat. Cæterum Benignus sub Justiniano nuncupatus est *Episcopus Heracleæ Pelagoniæ*, eâ parte Lyncestis trans Erigonum Pelagoniæ adjunctâ. Præter Benignum adfuisse etiam in Synodo Soterus Episcopus Aulonensis, & Phocas Staliensis, agens vices Benenati Metropolitanæ primæ Justinianæ. Rursus Paulus Ulpianensis, Sabinianus Zapparensis, Projectus Naissitanus, horum tres postremi Vigilio adharebant, priores verò Justiniani, ac Græcorum sententiam sequebantur. De Africanis ita scribit oculatus testis Victor Tunonensis: *Post consularum Basilii Anno XI. Reparatus Archiepiscopus Carthaginensis Ecclesiæ, Firmus Numidarum Episcoporum Primates,*

& Primasius, & Verecundus Concilii Byzaceni Episcopi pro fidei causâ ad urbem regiam ejusdem præcepto Principis evocantur. Primasius erat Episcopus Adrumetinus, & Vigilii constitutum contrâ Justiniani sententiam subscripsit, qui tamen paulò post mutatâ sententiâ in Synodi decretum pedibus ivit, ut postea nobis commemorabitur.

Interea captâ Româ à Totilâ, ac Gothis totâ Italiâ victoribus Vigilii instabat Justiniano, ut iterum Belisarius cum exercitu in Italiam mitteretur. Imperator verò non Gothos, sed subortam de tribus capitulis dissensionem malebat profligare. Reddo verba Procopii ex versione Grotii lib. 3. *At Vigilii Romæ Antistes cum Italis, qui & multi, & nobiles Byzantium advenerant, non cessabat instare, ut in Italiam magnâ cum vi Belisarius remitteretur &c. At Imperator Italiam sibi curâ fore promisit, assiduus interim tractandis Christianorum placitis hoc proposito, studioque, ut quæ inter eos disputando jactabantur, componeret.* Hæc Procopius. Nulla enim pejora dissidia Principibus censentur, quàm quæ ob dogmatum diversitatem subditos in factiones dilanciant, neque hostis propulsari facile potest, regno civilibus discordiis afflicto. Vigilii nullâ re magis in dies angebatur, quàm quòd Judicatum emiserat, ejus scripti non semel eundem pœnituit; videbat enim Occidentales ob id omni ergâ Apostolicam Sedem reverentiâ depositâ rebellasse. Quare prudenti consilio cum Justiniano egit, ut à Mennâ sibi Judicatum illud restitueretur, undè postea in Synodo plenariâ velut ex integro eadem causa tractaretur, nullaque fieri posset ex priori illo decreto Sacris Senatoribus in dicendâ sententiâ præscriptio. Id tamen eo consilio Pontifex faciebat, ut Judicatum è Græcorum manibus extorqueret, eaque ratione Latinis ostenderet, invitum se illa scripsisse: *Præstiti igitur Deus, ut hac ratione Sanctus Papa Vigilii Judicatum, quod in ipsâ causâ fecerat, publicè in conventu reciperet denunciâns, quia si quis Græcorum Episcoporum usque ad universali Concilio tractatum de istis Capitulis aliquid fecisset, aut facientibus acquiescisset, à communione Sedis Apostolicæ alienus existeret.* Hæc referunt Clerici Italiæ in libello laudato. Cæterum Vigilii unâ cum Judicato Latinorum omnium amorem, ac reverentiam ergâ Apostolicam Sedem recuperatam putabat; indè etiam factum est, ut in priorem sententiam liberius regredi potuerit, quâ tria Capitula antequam Byzantium veniret, adprobarat. Illius Judicati nec unicum exemplum apud Mennam remansisse, eo mihi argumento probatur, quòd cum postea collatione 7. Synodali ex scriptis Vigilii tria Capitula ab Apostolicâ Sede damnata esse demonstrare Græci Patres conarentur, ac sententiam contrâ Diaconos Romanos, itemque Epistolas ad Valentianum, & Aurelium Antistites ad verbum recitarent, Judicatum minimè protulerunt. Sed Vigilii verba reddenda sunt in decreto contrâ Theodorum: *Ad hoc est causa perducta, quatenus semotis omnibus, quæ de trium capitulorum à quibuslibet dicto, scriptore fuerant ordinata, quid de ipsâ re factò opus esset, cum Africanarum, Illyricanarum, seu Vballiarum partium congregatâ Synodo tractarentur, eorum maximè præsentiam requirentes, quorum fuerat scandalizata fraternitas; illud quoque magnoperè nobis cum Clementissimo Principe præsentibus etiam Mennâ Constantinopolitanæ Civitatis, & Datio Mediolanensis Urbis Antistite, aliisque tam Græcis, quàm Latinis Episcopis, cum quibus omnibus etiam in Theodore pariter assuisti, nec non & præsentibus Judicibus, atque Proceribus, uni-*

versoque Senatu convenit, ne usque ad memoratam Concilii definitionem quicquam à præfatis tribus capitulis ab aliquo fieri intentaretur. Hæc Vigilii.

CAPUT V.

Theodorus Mopsuestia Pelagianus è sacris Diptychis expunctus. Nonnulla de eisdem diptychis adnotantur, & Diptychion Mopsuestenum illustratur. Justinianus publicat edictum contrâ tria Capitula, ac Vigilium, & Africanos Episcopos eidem resistentes sævius affligit. Moritur Mennas Patriarcha C. P.

Justinianus induciarum tempore susceptum semel contrâ tria capitula bellum acerrimè urgebat. Cum accepisset nomen Theodori è sacris diptychis Ecclesiæ Mopsuestenæ, ejus ille olim Episcopus fuerat, erasum fuisse, ad Joannem Metropolitanum Justinopolitanum (est autem hæc urbs primaria Ciliciæ minoris Anazarbus antea dicta, quæ teste Evagrius lib. 4. cap. 8. terræmotu dejecta, & à Justino Imperatore restituta ejusdem nomen acceperat) literas misit, quibus mandabat, ut collectâ provinciæ Synodo investigaret, quandonam Theodorus è sacris diptychis expunctus fuisset. Eiusdem ferè exempli Epistolam dedit ad Cosmum Episcopum Mopsuestiæ, qui antè paucos menses in demortui Simeonis locum hac ipsâ Indictione XIII. subrogatus fuerat. Scriptæ sunt literæ Justiniani die 13. Maii, anno Imperii ejusdem XXIV. P. C. Basilii IX. Coacta est autem Synodus Mopsuestiæ die 17. Junii, ejus acta recitantur in Synodo V. quorum initium collatione 5. hocce refertur: *Imperii divini, & piiissimi nostri Domini Flavii Justiniani perpetuò Augusti Imperatoris anno XXIII. legendum XXIV. Post consularum Basilii V. C. anno nono mensis Junii XVII. instantis Indictionis XIII. in Mopsuestiâ coloniâ Christianissimâ &c.* Adfuere cum Joanne Metropolitanâ octo alii Episcopi. Undè nescio cur Ricciolius in magno Chronico ad annum 550. scripserit: *Justinianus universalem Synodum Mopsuestiæ in Ciliciâ convocavit.* Adfuere etiam seniores Clerici, & nobiles civitatis. Joannes Cimeliarcha jussus proferre diptycha Ecclesiæ, in quibus Sanctæ memoriæ Sacerdotum ipsius optima civitatis continentur vocabula, respondit: *Secundum jussionem vestrâ sanctitatis inter sacra vasa, quæ à me servantur, habentes diptycha illa protuli, & ad recitationem porrixi. Habeo autem, & duos membranaceos quaterniones vetustiores istis, quæ nunc sunt, & recitantur, quos & ipsos protuli, sicut videtis.* Jacobus Goar in Euchologio in notis ad liturgiam Chrysothomi vertit chartaceos codices. Ex his apertè constat, diptycha illius Ecclesiæ fuisse membranas quasdam, in quibus nomina Episcoporum scribebantur. Hinc diptycha à Synodo Constantinopolitanâ sub Joanne Patriarcha anno 518. in relatione ad eundem, itemque à Monachis regie urbis in libello ad eam ipsam Synodum sacri libri nuncupata sunt. Distincta erant diptycha viventium, ac mortuorum; nam in diversis libris eorundem nomina scribebantur. Hoc patet ex literis Attici Constantinopolitani ad Cyrillum de restituto diptychis Chrysothommo: *Mentio nanque ejus, inquit, fit cum defunctis non solum Episcopis, sed & Presbyteris, Diaconis, & laicis ipsis, mulieribusque &c.* Magna est enim inter defunctos, & superstites differentia, ut etiam libri propter differentiam eorum, quorum memoria conservatur, statum discreta sunt. Ita diptycha τὰ Βίβλια libros & ipse nuncupavit,